

► SUSANNA ÄNÄS



KUVA: RAUL VEEDE

Tim Waters, Tommi Kovala ja Jessica Parland-von Essen tarkastelevat Arend Oudmanin tuomia Helsingin historiallisia ilmakuvia Wikimaps Nordicin kickoffissa.

Wikimaps

luo historiallisten karttojen leikkikentän

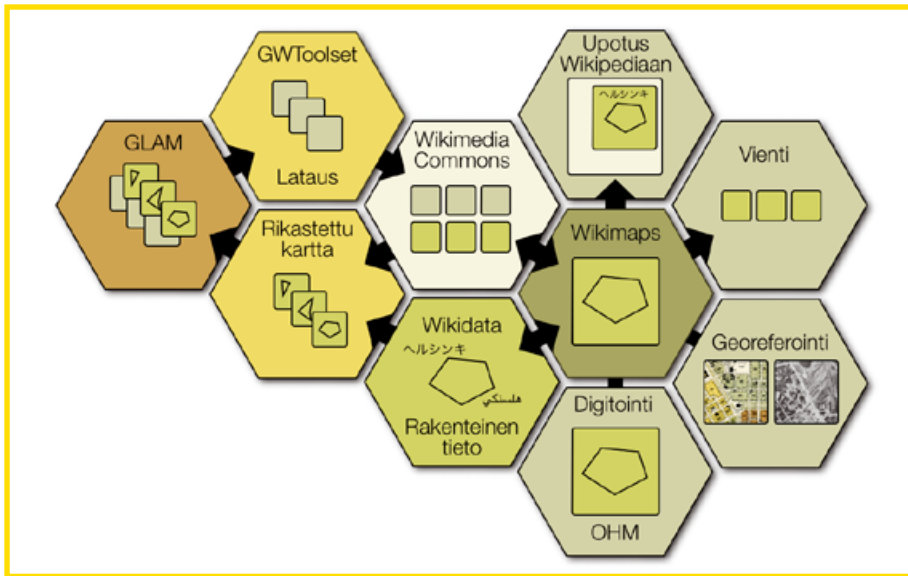
Kun kirjastojen, arkistojen ja museoiden kulttuuriaineistot avautuvat, saadaan uudenlaisia kulttuurihistoriallisia aineistoja hyödyntäviä kartta- ja paikkatietopalveluita.

Pohjoismaiset julkisesti rahoitetut kulttuuriorganisaatiot ovat jo vuosien ajan tuoneet museoiden ja arkistojen kuva-aineistoja kartalle. Suomen Museovirastoa vastaava Ruotsin Riksantikvarieämbetet tuottaa kulttuurihistoriallista Platsr-paikkatietopalvelua sekä yksityishenkilöiden että muistiorganisaatioiden kulttuuriaarteille.

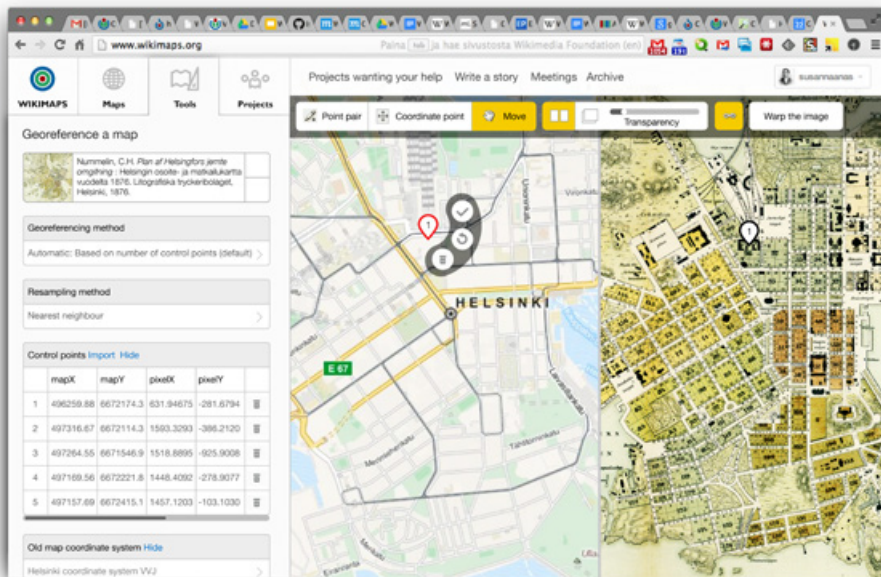
Norjassa opetusministeriön alainen 100 työntekijän kulttuurin tukiorganisaatio Kulturrådet tekee suomalaista Finnaa

vastaavia kulttuuriperinnön luettelointihankkeita ja tuottaa myös mobiilipalveluja luontomatkailun ja kulttuurin yhtymäkohdassa. Tanskassa paikallismuseot ovat kehittäneet yhteisen historiallisten karttojen palvelun ja kansalliskirjasto on laittanut ilmakuva-arkiston kartalle. #Hack4DK, #Hack4NO ja nyt myös Hack for Sweden ovat erityisesti kulttuurin häkkäämisen festivaaleja, joihin myös maanmittauslaitokset ovat lähteneet kumppaneiksi. Kaikki nämä toimijat tekevät yhteistyötä Wikipediaa ja muita Wikimedia-säätiön projekteja edistävien paikallisyhdistysten kanssa.

SUSANNA ÄNÄS ON KÄYNNISTÄNYT WIKIMAPS-PROJEKTIN. WIKIMAPS NORDIC ON WIKIMEDIA SUOMI RY:N HANKE, JOTA POHJOISMAINEN KULTTUURIRAHASTO TUKEE. SUSANNA ÄNÄSIN TEKEILLÄ OLEVA VÄITÖSTUTKIMUS DIGITAL DOCUMENTARIES KÄSITTELEE DOKUMENTAARISTA KERRONTAA, JOKA TULEE MAHDOLLISEKSI AVOIMISSA HISTORIAALLISTEN AINEISTOJEN YMPÄRISTÖISÄ. SÄHKÖPOSTI: SUSANNA.ANAS@GMAIL.COM



Wikimaps tukeutuu moniin olemassaoleviin rakenteisiin ja työkaluihin.



Wikimapsin vapaaehtoiset halusivat tehdä ympäristön, joka on OpenStreetMapin iD-editorista tuttu.

Vapaaehtoiset paikkaavat kulttuuriorganisaatioiden rahapulaa

Wikimaps on vapaaehtoisten luoma ehdotus Wikimediaympäristön laajentamiseksi. Taustalla on halu edistää kulttuuriorganisaatioiden ja vapaaehtoisten yhteistyönä tekemää aineistojen keräämistä ja parantamista. Wikimediassa vapaaehtoiset voivat omasta kiinnostuksestaan tehdä työtä, jota kulttuuriorganisaatiolla ei enää itsellään ole varaa tehdä.

Joukkoistaminen tulee rytinällä taiteen

ja humanistisen tutkimuksen menetelmäksi. British Libraryn karttojen georeferointihanke osoitti, että vapaaehtoiset kykenevät sijoittamaan historiallisia karttoja oikeisiin koordinaatteihin tehokkaasti ja taitavasti.

Lähdimme Wikimapsissa liikkeelle karttojen georeferointiympäristön tekemisestä Wikimedia Commonsiin, Wikimedian media-aineistojen arkiston yhteyteen. New York Public Library oli tuottanut MapWarper-palvelun kirjaston karttojen oikaisua varten. MapWarperin tekijä Tim Waters lähti mukaan hankkeeseen ja saimme War-

perin toimimaan yhdessä Wikimedia Commonsin karttojen kanssa viime vuonna: Wikimaps Warper oli syntynyt!

Kun esittelimme projektia wikipedisteille, karttaväelle ja muistiorganisaatioille sähköpostilistoilla ja kansainvälisissä tapahtumissa, se laajeni kolmella merkittävällä tavalla. Aloimme rakentaa pohjoismaista ulottuvuutta, yhdistimme voimamme historiallista kartoitusta edistävän OpenHistoricalMap-projektin kanssa ja käynnistimme keskustelun historiallisen paikkatietoluettelon synnyttämisestä Wikidataan.

Karttoja Pohjolasta

Wikimaps Nordic käynnistyi yhteisellä työpajalla Helsingissä helmikuussa. Mukana oli wikipedistejä kustakin maasta sekä osallistujia useista organisaatioista Suomesta.

Maantieteellisesti yhtenäisessä verkostossamme on mukana Suomen lisäksi Ruotsi, Norja, Tanska ja Viro. Wikimedian paikallisyhdistykset kustakin maasta etsivät sopivia vanhoja karttoja, ilmakuvia tai nimistötietoa yhdessä paikallisten arkistojen kanssa. Pohjoismainen kulttuurirahasto tukee hanketta.

Tämän vastinparina on kansainvälinen suunnittelija- ja kehittäjäyhteisö, joka rakentaa karttaympäristöä pala kerrallaan. Haasteitamme ovat esimerkiksi karttojen metatiedon siirtäminen arkistosta Wikimedia Commonsiin, lataustyökalujen muokkaaminen kartoille sopiviksi ja hakupalvelun rakentaminen. Tapaamme kummankin ryhmän kesken kerran kuu-kaudessa videoneuvottelussa.

Maailman vanhentunein kartta

Kun oikaistuja historiallisia karttoja on helposti saatavana, niitä voi käyttää historiallisen paikkatiedon jäljentämiseen kartoista. OpenHistoricalMap on yhteisö, joka rakentaa OpenStreetMapin työkaluilla ”maailman vanhentuneinta karttaa” eli maailmankarttaa, johon historiallista paikkatietoa kartoitetaan.

OpenStreetMapin iD-editoriin tarvitaan liikusäädin ajan määrittämiseksi, ja Mapnik-renderöijää täytyy muuttaa vastaavasti, jotta tietokannassa olevat karttakohteiden alku- ja loppupäivämäärät saadaan hyötykäyttöön.

Wikimaps ja OpenHistoricalMap tarjoavat tänä kesänä yhteistyössä Wikimedia Foundationin kanssa yhden harjoittelija-paikan FOSS Outreach Project for Women-hankkeessa.

Maailmanlaajuinen viitetietokanta

Wikidata on Wikimedia Foundationin uusien hanke, jossa kaikkien Wikipedioiden taulukoissa ja listoissa olevaa tietoa yhdistämällä luodaan maailmanlaajuisesti keskeinen viitetietokanta. Mietimme kuinka Wikimaps-projektissa ja Open-HistoricalMapissä synnytetty paikkatieto yhdistettäisiin Wikidataan.

Keskustelemme aiheesta myös akateemisessa verkostossa. Kansainvälisellä digitaalisten humanististen tieteiden kattojärjestöllä ADHO:lla on eturyhmä GeoHumanities. Osallistumme ensi kesänä sen kokoontumiseen, jossa käsitellään historiallisia paikannimiluetteloita.

Avoimet aineistot ja yhteistuotanto

Tavoitteemme on avoin digitaalinen historiallisten aineistojen leikkikenttä. Sen osatekijöitä ovat avoimet aineistot ja niiden käsittelyyn tarkoitettut avoimet työkalut.

Wikipedia on maailman viidenneksi luetuin verkkopalvelu, jonka kaikki kävijät ovat mahdollisia osallistujia. Uskomme, että tarjoamalla kävijöille haasteita, joita toteuttamalla he edistävät omia päämääriään, voimme rakentaa luovalle vuorovaihtukselle perustuvaa yhteismaata.



Tartossa elokuussa 2013 pidetyn State of the Map Baltics -tapaamisen osallistujia.

Toivomme yhteistyötä sellaisten kirjastojen, arkistojen ja museoiden kanssa, jotka haluavat aineistojaan Wikimedia Commonsiin. Kehittäjät voivat ottaa tehtäväkseen palasia kokonaisuudesta. Meillä voi olla mahdollisuus myös pieniin palkattui-

hin sprintteihin. Jokin kokonaisuus saattaa istua opintoprojektiin, ja paikkatietoasiantuntijat ovat arvokkaita neuvonantajia. Jos haluat mukaan, ota yhteyttä! ◀

LISÄÄ AIHEESTA

- Platsr www.platsr.se
- DigitaltFortalt digitaltfortalt.no
- DigitaltMuseum www.digitaltmuseum.no, www.digitaltmuseum.se
- Kultur- og Naturreise / KNappen kulturognaturreise.wordpress.com/category/knappen
- Danmark set fra luften www.kb.dk/danmarksetfraluften
- Historisk Atlas html5.historiskatlas.dk
- British Libraryn karttojen joukkoistushanke www.bl.uk/maps
- MapWarper / NYPL maps.nypl.org/warper
- OpenHistoricalMap wiki.openstreetmap.org/wiki/Open_Historical_Map
- SAPO www.seco.tkk.fi/ontologies/sapo
- Wikidata www.wikidata.org
- ADHO GeoHumanities www.geohumanities.org

WIKIMAPSIN TOIMINTAA

- Pohjoismaisen karttaprojektiin teemaksi valittiin urbanisoituminen. Suomessa keräämme oikaistavaksi karttoja ja ilmakuvia Helsingistä. Rikastamme kokoelmaa valokuvilla. Tutkimme ilmakuvien käyttöä yhdessä Maanmittauslaitoksen ilmakuva-arkiston ja Helsingin kaupungin kanssa.
- Määrittelemme Wikimedia Commonsiin tallennettavien karttojen metatietoja. Pohjoismaisten kansalliskirjastojen karttakuraattorit voivat olla apunamme.
- Voimme harjoitella Wikimaps Gazetteer -paikannimiluettelon rakennetta pohjoismaisilla tiedoilla ja suunnitella joukkoistustyökaluja.
- Wikimedien kehittäjät tapaavat vuosittaisessa hackathonissa toukokuussa, ja kartat on keskeinen teema.
- Kehitämme MapWarperia yhdyssiteeksi Wikimedia Commonsin ja iD-editorin välille.
- Järjestämme tilaisuuksia, joissa kartta-aineistoilla voi tehdä kokeiluja.

WIKIMAPSIN OSOITTEET

- commons.wikimedia.org/wiki/Commons:Wikimaps
- wikimaps.wikimedia.fi
- www.facebook.com/groups/wikimaps/
- www.trello.com/wikimaps

Wikimaps-projektissa tähän mennessä oikaistut kartat löytyvät Wikimaps Warperista, <http://warper.wmflabs.org/>. Sinne kannattaa mennä Wikimedia Commonsin esimerkkikarttojen kautta osoitteessa commons.wikimedia.org/wiki/Commons:Wikimaps.